

Izhaja:

10., 20. in 30. dan vsakega meseca.

Dopisi naj se izvolijo frankovati.

Rokopisi se ne vračajo.

Za inzerate se plačuje po 10 kr. od garmond-vrste za vsakokrat.

MIR.

Vsakemu svoje! — Slovenci! Ne udajmo se!

Velja:

za celo leto za bolj premožne 2 goldinarja; za manj premožne rodoljube pa 1 gld. 50 kr.

Denar naj se pošilja pod napisom:

Upravništvu „Mira“ v Celovcu.

Leto XIII.

V Celovcu, 30. velikega srpana 1894.

Štev. 24.

Kmetom v pomoč

je sklenil češko-katoliški shod v Brnu sledeče resolucije:

„1. Češki katoliški shod v Brnu spozna za potrebno, da se kmetovalni stan ohrani kot poseben stan, ker je to v korist države, cerkve in človeške družbe; posebno še, ker je ta stan najštevilnejši in najboljši stebel naše narodnosti. Današnji čas so za kmeta neugodne razmere, zato se nam potrebno zdi, da se kmetijski gospodarji zvežejo v zadruge in si ustanovijo posojilnice. Zato pozdravljamo postavljeni načrt gospoda poljedelskega ministra grofa Falkenhayna z dné 10. vinotoka 1893 (o kmetijskih zadrugah in rentnih domovih), ker vidimo v tem predlogu začetek in podlago še nadaljnjih zakonov (postav), ki imajo kmetijski stan ohraniti.

2. Kot nujno potrebo spoznamo, da se kmetije rešijo dolgov in da se s pomočjo zadrug zadolžene kmetije spremenijo v rentne domove; da se smejo kmetije znanprej zadolžiti le do neke gotove meje; da kmetijske zadruge vodijo hipotekarni kredit kmetijskih posestnikov in da vojaška uprava svoje potrebščine kupuje neposredno pri zadrugah.

3. Da se kmetijski stan ohrani samostojnega in neodvisnega, priporočamo sledeče pomočke:

a) kmetisko dedno pravo mora se tako predelati, da bo pomagalo ohraniti kmetijski stan;

b) vsako oderuštvo pri kupovanju zemljišč, živine in poljskih pridelkov se mora oistro kaznovati;

c) zabraniti se mora kupčija z žitom na borzi, kedar se umetno cene kazijo, ne da bi se v resnici kaj kupilo ali prodalo;

d) postava o znižanju in odpisu davkov po uimah (vremenskih nezgodah) se mora na bolj pripraven način predelati;

e) upeljati se morajo posilne deželne zavarovalnice zoper škodo po požaru, toči in nezgodah pri govedih in konjih;

f) z ozirom na velika bremena, ki jih kmetijski stan nosi za državo, deželo in javno upravo, naj tudi država in dežele bolj izdatno podpirajo kmeta in naj hitro izvršujejo dela, ki so kmetu v korist, kakor ravnanje rek, znižanje voznine pri železnicah za kmetijske pridelke, zboljšanje plemen in semen itd.;

g) da bo pravica boljši kup, naj se ustmeno sodi in naj se napravijo mirovna sodišča;

b) domovinska postava z dné 3. grudna 1863 se mora kmetiskim občinam v korist predelati, da bodo delavci tam pristojni (doma), kjer so skozi več let delali;

i) prosta ženitev naj se odpravi in občinam naj se dá pravica, ženitve dovoljevati ali pa zabranjevati;

j) dohodki zemljišč naj se na novo cenijo, in naj se pri tem v poštev jemlje, da žitne cene vedno padajo, kmetovi stroški za posle pa naraščajo; tudi naj se ne ceni več poprečno po sodnijskih ali političnih okrajih, ampak vsako zemljišče posebej po njegovi resnični rodovitnosti;

k) kmetom se mora dovoliti, da za svoje pridelke sami napravijo obrtna podjetja, da jih spremenjene ložeje v denar spravijo (n. pr. tovarne za sladkor, pivovarne, kuhanje žganja itd.).

Zdi se nam, da so ti nasveti dobri. Samo na eno reč so gospodje pozabili. Kakor namreč za obrtnike tirjajo, naj jih država s carino (colom) brani pred tujo konkurenco, tako bi bilo tudi za kmete potrebno, da se naloži carina na tuje žito in tujo živino. Da so žitne cene tako nizke in da se vsled tega kmetom tako slabo godi, krivo je največ to, ker smejo k nam žito voziti iz Amerike, Rumunije, Rusije in celo iz Indije.

Obrtniki in njih delavci.

Češko-katoliški shod v Brnu je sklenil sledeče resolucije:

I. O delavcih.

„1. Krščanska pravičnost zahteva, da se mora človeško delo više ceniti, kakor mrtvi denar, ker je po Božji podobi ustvarjeni človek več vreden, kakor izdelek njegovih rok. Tudi se mora odločno zabraniti neomejena konkurenca.

Obrtnija se mora urediti na podlagi posilnih zadrug. Od vsacega, ki se kake obrti loti, se mora strogo zahtevati dokaz, da se je tiste naučil. Obrtna zadruga morajo pozvedeti, koliko izdelkov od vsake stroke dežela ali država potrebuje, in po tem se imajo ravnati, da ne bodo izdelovale ne preveč, ne premalo blaga. Zadruga morajo od vlade zahtevati, da tista naloži carino (col) na tuje izdelke, da tisti ne zadušijo domačih obrtnikov.

2. Podjetnik je odgovoren za to, da je njegovo

podjetje stanovitno in na trdnih nogah, on in njegov delovodja morata biti poštenjaka. Ako je v katerem kraju že staro obrtno podjetje, ki več delavcev preživi, potem se sme novo podjetje iste vrste le tedaj dovoliti, če se takó uravná, da staremu podjetju ne dela nobene škode.

3. V rudnikih in kemičnih, zdravju škodljivih tovarnah naj se dela samo osem ur na dan, pri drugih obrtih pa poprek po deset ur. Isto velja za železnice in prometne zavode. Pravica, podjetnikom dovoliti delo ob nedeljah in praznikih, ali pa podaljšati delavni čas ob delavnikih, se mora kupčijskemu ministerstvu vzeti in podeliti delavskim odborom.

4. Pri vsakem obrtnem podjetju se mora postaviti mirovno sodišče, ki posreduje med delavci in podjetniki.

5. Ponočno delo se mora ženskam in otrokom čisto prepovedati, pri možkih pa kar mogoče zmanjšati in okrajšati.

6. Podjetnik je dolžen, delavcu dati stanovitno delo, mladim delavcem pa polagoma plačo zvišati, kedar dorastejo in so se v delu izurili. Za rokodelska dela se dninarji ne smejo najemati.

7. Podjetniki so odgovorni za to, da njih delavke čedno živijo. Delavnice naj se razdelijo v ločene prostore za možke in za ženske posebej.

8. Država je dolžna, nadzorovati varstvene postave, bolniško in pokojninsko (starostno) blagajnico, sleparijo in goljufijo v tej reči oistro kaznovati, od podjetnikov strogo zahtevati natančno uplačevanje. Da bi podjetniki delavce plačevali z jestvinami in vsakdanjimi potrebščinami, namestu v denarju, to se mora podjetnikom strogo prepovedati.

9. Duhovščina je naravni voditelj ljudstva, zato mora tista delavcem priskrbeti bralna društva, knjižnice in sploh duševno zabavo, da jih odvrne od pijančevanja. Duhovščini je treba znanosti v socialnih vprašanjih, zato naj se v bogoslovnih šolah upelje katoliška socijalogija kot izvanredni, pa obvezni predmet.“

II. O rokodelcih.

„1. Vsako rokodelstvo si mora napraviti svojo zadrugo, ki mora imeti svoja pravila.

2. Zadruga odloči, kdo se v zadrugo sprejme, kdo je kakega rokodelstva zmožen in kdo ga sme izvrševati.

Slavnostni govor

pri shodu Libeliške podružnice sv. Cirila in Metoda dné 25. mal. srpana 1894, kakor smo ga mogli v naglici zapisati.

(Konec.)

Po Kristusovem izgledu ljubili so domovino svojo tudi svetniki. Jaz vam v misel vzamem le slavnega meniha, sv. Janeza Kapistrana, ki je združen s slavnim Janezom Hunyadom leta 1456. pri Belemgradu grozovitnega Turka premagal. In le Bogu je znano, koliko so trpeli naši predniki, in koliko krvi so prelili, ko so se za sveto vero in milo svojo domovino z mogočnimi Turčini vojskovali. Kje bi bili ošabni nasprotniki naši, če Slovenci in Hrvati ne bi bili svojih prs zakletemu sovražniku sv. vere in naših dežel nastavljali, in ne bi za te svetinje svoje krvi prelivali? Krščanski Slovenec je bil, je in bo vedno zvest sv. veri, zvest svojemu cesarju in zvest mili slovenski domovini. Kako so že celó ajdije svojo domovino ljubili in jo na vso moč branili, kaže nam Leonidas, slavni Spartanski kralj. Z malo trumo zvestih junakov se nasproti postavi mogočnemu Perzijanskemu kralju Kserksu, ki je imel vojščakov kakor listja in trave. Izdan od svojega rojaka in obkoljen od sovražnikov, se s peščico svojih zvestih tovarišev tako hrabro vojskuje, da pade v slavnem boju on in vsa njegova truma. Postavili so pozneje na grob slavnih junakov kamen z napisom: „Ptujec, ki prideš semkaj, naznani domovini, da tukaj ležimo, zvesti njenim poveljem“.

Tako daruje, ki iskreno ljubi svojo domovino, vse, kar ima, še celó kri in življenje, kakor se tudi oblak izprazni, kedar suho zemljo z kapljicami porosi.

Vstala je meglica na nebu, piše neki pesnik, plava po višnjevih višavah in gleda doli na zemljo, ki je bila od velike suše že močno razpokana.

Plavaje po zraku je meglica videla, kaj ubogi ljudje v hudi vročini trpijo. „Oh“, je rekla, „da bi mogla ubogim ljudem tu doli na zemlji kaj pomagati, naj bi zamogla suho zemljo porositi, lačne nasititi, žejne napojiti!“ Poldan se bliža. Meglica postaja večja in večja, in s tem večji so tudi njene želje, suho zemljo namočiti in ljudem pomagati. Vročina hujše in hujše pritiska, tako, da delavni ljudje že težko dihaajo, pa vendar morajo v največji vročini delati; ker so bili revni. Milo se ozirajo na meglico, ki pod solncem plava, kakor bi hoteli prositi: „oh, ko bi nam mogla ti pomagati!“ „Ja, pomagati vam hočem“, pravi meglica, in spuščati se začne nižej in nižej proti zemlji. Ali na misel jej pride, kar je že nekdaj kot otrok v morskem naročju slišala, da megle same sebe ukončajo, če na zemljo vodene kaplje spustijo. Ziblje se nad zemljo sem in tje, in premišluje, kaj bi storila. Zdaj se odloči, hitro obstoji, in pravi: „Ljudje, pomagam vam, naj velja, kar rado!“ Razširi se po nebu in gosteja postaja. „Pomagam vam“, zaupije še enkrat, „o suha zemlja, darujem se za te in umrjem za te“. Svetli bliski jo razsvetljujejo in močni grom jo pretresa. Iz male meglice je narastla obilna megla, iz ktere začnejo kapljati hladne dežne srage doli na razsušeno zemljo. Ko preneha dež, se tudi megla zgubi. Umrta je in s svojo smrtjo pomagala revnim ljudem. Od ljudij

ni kaj dobrega prejela, pa vendar se je darovala za nje.

Megla, ki sama sebe vniči, da našo zemljo porosi, je podoba ljubezni do domovine. Ta ljubezen žrtvuje vse za blagor domovine, žanje pa za to dostikrat le nevhvaležnost in nezaupanje pri domačih; sovražstvo, obrekovanje in preganjanje pa pri nasprotnikih. Sodite sami: Kaj pa imajo govorniki, vaši prijatelji, za to, da vas podučujejo in vam razlagajo pravice, ktere imajo Slovenci po volji Božji in po milosti našega cesarja? Nasprotniki naše pravične reči jih pisano gledajo, slovenski odpadniki jih obrekujejo. Slovencem sovražni listi, kakršni so: Freie Stimmen, Beljaška Urša, Bauernzeitung, in kar je še takih več, jih z blatom ometavajo. Vse to pa naj ne plaši pogumnih domorodcev, vsaj imajo sladko zavest, da se poganjajo za pravično reč in ne delajo nikomur krivice. Pravična reč bo prej ali slej zmagala, ker je Bog pravičen, ki podpira pravično reč in blagoslovlja nje, ki ljubijo svojo domovino. Ako pa ljubimo domovino, spoštovali in ljubili bomo tudi svoj materni slovenski jezik.

2. Pri zidanju babilonskega stolpa je Bog med ljudmi jezike zmešal, in od té dobe sem se govorijo na svetu razni jeziki. Ko je sveti Duh na binkoštno nedeljo doli nad apostelne prišel, jim ni prinesel bogastva, ampak podelil jim je zraven drugih darov še poseben dar, da so zastopili vse ljudi in znali govoriti vse jezike. Sveta brata Ciril in Metod se podasta med Slovane, ljubita njih domačo besedo, podučujeta ljudi v slovenskem jeziku in opravljata službo Božjo v ravno tistem jeziku. In Slovenci so se veselili, da so Božje reči slišali v slovenskem

3. Prodajo kake vrste izdelkov sme tista druga, ki take izdelke nareja, ali dovoliti ali pa prepovedati.

4. Tisti, ki je blago naredil, ima v prvi vrsti pravico, ga prodajati.

5. Rokodelci, ki svoje izdelke sami prodajajo, kakor peki, mlinarji, mesarji itd., smejo v enem mestu ali kraju le eno samo prodajalnico imeti, da ne more eden, ki bi mnogo prodajalnic odprl, ves dobiček na sebe potegniti, druge pa zadušiti.

6. Tudi trgovci ne smejo v enem mestu ali kraju po več kakor eno prodajalnico imeti.

7. Trgovina se mora od rokodelstva čisto ločiti, da ne more noben trgovec postransko pečati se s kakim rokodelstvom, in da tudi noben rokodelcec ne bo mogel prodajati izdelkov kake druge stroke.

8. Za rokodelce se morajo ustanoviti posebne rokodelske zbornice.

Dostavek.

Zlata veljava je za ljudstvo zelo škodljiva. Zato tirjamo za češke dežele posebno narodno denarno banko, ktera naj bi imela pravico, delati in v promet dajati srebrni in papirnat denar.

Delavcem naj se dajo delavske zbornice, in vsak delavec naj dobi volilno pravico za te zbornice.

Vse rudnike, železnice in parniška društva (ki imajo ladije parnike za vožnjo po morju in po velikih rekah) naj država pokupi ali pa vsaj strogo nadzoruje.

Dopisi prijateljev.

Iz Celovca. (Proč s streliščem iz mesta!) Strelišče pri gosp. Mittelbergerju v Beljaškem predmestju je nevarno za okolico. Dne 6. t. m. popoldne malo pred šesto uro je pribrenčala krogla med delavce v skladišču g. Madila, kjer se navadno mnogo delavcev nahaja. K sreči sta bila tisti večer samo dva tam in nobeden ni bil zadet. V nevarnosti je pa tudi onkraj rova cesta, ki veže Beljaško cesto z Ljubljansko, in hiše, ki ob tej cesti stojijo. Čudno, da magistrat kaj tacega ne vidi! Strelci bi si ja lahko kak bolj samotni kraj poiskali; strelišče sredi mesta, to je vendar nekaj čudnega!

Iz Žitpolj. (Resna in resnična beseda zastran pravde med Kirschnerjem in Holepcem.) Liberalci se pripravljajo, da bi v Kotmari vesi spet zmagali pri občinskih volitvah in vrgli župana Prosekarja, ki se jim je največ zato zameril, ker ni hotel nič iz občinske kase dati za nepotrebni spomenik na Humberški cesti. Da bi Prosekarja nekoliko očrnil pri ljudéh, pravijo, da je on in jaz in Kulnik, da smo mi trije Holepca navadili, da je začel pravdo s Kirschnerjem. Resnica pa je le to, da nas Holepec nič ni prašal in je sam pravdo vzdignil brez naše vednosti. On nas tudi nič ne potrebuje, njemu bo pravica pomagala. Holepec je Kirschnerju zato pot prepovedal, ker so mu Kirschnerjevi hlapci škodo delali. Prvi je pa le Kirschner tožil, in Holepec je moral 130 rajniš plačati za dobroto, da je pustil po svojem svetu voziti. Še le to ga je ujezilo, da je začel s Kirschnerjem veliko pravdo. Zato naj pa

taki, ki o tej reči nič ne vejo, rajši molčijo, namesto da mene in Prosekarja po nedolžnem obirajo. Jakob Hedenik p. d. Dravec.

Iz Hodiš. (Zborovanje Kotmirske podružnice.) Dne 19. vel. srpana je tukaj pri Kramarju zborovala Kotmirska podružnica sv. Cirila in Metoda. Udeležba ni bila velika. Ljudje so utrjeni od dela, največ je pa menda to zaviralo, ker so ravno tisti dan pokopali gospodinjso tiste hiše, v kateri je bilo zborovanje. Vendar se je zbralo kakih 50 oseb, med njimi 20 do 30 posestnikov. Ko je g. predsednik Prosekar zborovalec pozdravil, imel je č. g. Treiber nagovor, razložil namen in delovanje družbe sv. Cirila in Metoda ter dokazal potrebo verske šole. Potem je g. Haderlap razkladal, kako je versko-krščansko in pobožno življenje v tesni zvezi s kmetiskim gospodarstvom, ker kmet ne more gospodariti, če nema zvestih, pridnih, potrpežljivih in treznih poslov, če nema pridnih in varčnih otrok, in če sam ni trezen, varčen, pobožen in skrben, da si Božji blagoslov pri hiši ohrani, poslom in otrokom lepe zglede daje, jih k molitvi priganja in kletvino strogo prepoveduje ter nič po nepotrebnem ne zapravi. Potem je g. Treiber še enkrat govoril in povedal, kako skrbi družba sv. Cirila in Metoda za nas Korošce. Za družbo se je menda nabralo kakih osem rajniš. Kotmirski pevci so med govori in pri prosti zabavi prav lepo peli. Tudi Hodiške pevke so se oglasile in zapele več mičnih narodnih pesmic.

Od Zile. (Vesele in šaljive vesti.) Dani se! Pogubonosni liberalizem, gnjusno nemškutarstvo ginjavata tudi ob Zili in ponosno ter krepko dviga vrli naš Zilan svojo glavo. Če kje na Slovenskem, bivajo gotovo ob Zili značajni možje, bistro glave, in le pouka je bilo treba, da spoznajo resnico. Kar pa je Zilan spoznal kot pravo, tega oklene in drži se kot mož poštenjak. To sta nam sijajno dokazala zadnja volilna shoda in izid prvotne državnozbornske volitve. Kako gnjil je ta liberalizem, kako ničev in ostudno je nemškutarjenje, to so pač najbolj čutili tisti hrabri učitelji, ki so pri shodu tako sijajno pogoreli, da so kar pete odnesli. Ta naša zmaga vredna je — petdeset šulvereinskih goldinarjev! Vrli Zilani pa so stali — „Urša“ v svojem poročilu tu zopet — laže — in poslušali prepričevalnim besedam gospodov govornikov. Posebno je hudomušni naš Kandut posilinemcem juho tako zasolil, da so imeli za „žegen“ želodec pokvarjen in jih od tega časa še vedno glava boli. Ko sta se shoda dovršila, ležal je na tleh poteptan cvet raz nemškutarskega drevesa, ovenele so vse tiste lepe čenče, a kmetje so vedeli, kaj jim je storiti: zavedli so se, da je Zilan Slovan in da jim je rešitev le v katoliško-socijalnem programu. Omeniti mi je še, da se je vladni komisar, župan Št. Štefanski, nekako čudno vedel. Nektéri so pravili, da je tisti dan čutil, da se svet suče. In svet se je res sukal in zasukal se je v četrtek potem kakor kaže za vselej — na slovensko stran. Kot skala stali so naši možje na volišču in zavedno in složno glasovali za narodne volilne možje. Nemškutarji so besneli; zaman so bile vse lepe besede, zaman njih jeza: narodnjaki dobili so v Št. Štefanu po 62 glasov, a stari liberalni mogotci po 3 do 8! Istotako so na Brdu in v

Blačah sijajno prodrli naši volilni možje. Radovedni smo, kakšne obraze bode delala sedaj gospoda pri liberalnih in nacionalnih nemških listih po Koroškem in drugod. Saj so vedno prorokovali, da „hujskači“ pri „probuženih“ Zilanih nič ne bodo opravili! Naši možje bodejo glasovali za Peitlerja; na nemških konservativcih pa je, da dokažejo, da imajo toliko krščanske zavesti kakor slovenski Zilani. Bodi konečna zmaga naša ali ne: toliko so pokazali naši kmetje, da je pri njih zgubila upliv nemškutarsko-liberalna fraza. In da bodejo tudi v bodoče ostali zavedni možje poštenjaki, o tem je uverjen vsakdo, kdor pozna naše vrle, ponosne Zilane. Nemškutarija sicer misli, da bode priromala sedaj, ko je otvorena železnica, „nemška kultura“ kar trumoma v našo dolino. Bomo videli! Naša skromna misel je, da je dolina sedaj tudi Slovincem odprta. Tudi prava kultura in narodna zavednost se bo širila od slovenskega sveta; s takimi ostudnimi lažmi, kakršne trobijo posebno zadnji čas naši nemčurčki po Beljaški „Urši“ med svet in kakršne razširjajo po Št. Štefanskih gostilnah, pa ne bodo ničesar opravili in dosegli bodo le nasprotno, kar želijo. Naš jezik bode živel po ziljski dolini, ko bode Št. Štefanski nadučitelj od gromovitega „hoch“-klicanja že dolgo hripav postal, in naša pesem bode donela, ko bodo že vsi Št. Štefanski učitelji mladeniči „nicht erzitternd“ pomrli slavno smrt za „schwarz-roth-gold“!

No ker sem že pri pesnih, povedal bodem še nekaj prav mičnega. „Komité ziljske železnice“ izdal je povodom otvoritve nove proge prav lično knjigo: „Das Gailthal mit dem Gitsch- und Lesachtale“. Spredaj se vidi spomenik, ki so ga postavili Šmohorčani deželnemu predsedniku. („Oh, to je pa lep nagrobni kamen!“ vskliknila je stara Meta, ko sem ji pokazal podobico.) Potem zagotavlja Moro z velikim navdušenjem, da smejo potniki „vertrauensvoll“ (s polnim zaupanjem) verovati poročilom knjižice. Ker pa le nimamo zaupanja do Moro-ta, pogledam knjigo natančneje. Pričakoval sem nemško temeljitost, a našel mnogo površnega. Slovenska krajevna imena so večinoma nepravilna („Cojna noč“ namesto „Čajna“!). Baron Hauser piše jako nemško-pristransko o naši zgodovini, Waizer ne loči natančno slovenskih obredov od nemških, Schütz prezira popolnoma slovenski del doline. Sicer je knjiga še dosti dobra; posebno zanimive in vse hvale vredne so razprave dr. Hannove, Franziszi-jeve in sosebno poročilo A. B. Meyer-jevo o Venetih. Kar pa knjigo neizmerno kazi, je zmeden spis Beljaškega profesorja Stauniga o Zilanih. Za moža bi bilo pač boljše, da poučuje svoje rojake o „Walterju von der Vogelweide“, kakor da piše „narodopisne obrazce“. Kar piše o ziljskih Slovincih, je skrajna zlobnost ali nevednost, ali pa oboje. Ne, gospod profesor, taki niso naši ljudje, kakor jih rišete Vi! O uravnavi Zile radi tega nimajo najboljših mislij, ker so slovenski Zilani za Zilo doslej sila mnogo plačevali, a regulacije je videti tu še — presneto malo. To bodete že Vi boljše vedeli, vlečeni gospod profesor, ker tako pišete o Zilanih. Ne bodemo se pričkali o tem, kaj se o nas razžaljivega in nevarnega piše, a pokazati moramo, kako Beljaški germanist pozna slovenski jezik. Pri-poveduje, da ima ziljski jezik mnogo nemških besed in končnic (!!) in da je pri slovenskih Zilanih

jeziku. Iz tega lahko spoznamo, da tudi naš jezik je dar Božji, ki se ne sme nikdar zaničevati, temveč spoštovati. Čast je za človeka, če se ponaša s svojo materno besedo; sramota pa je in greh, če se kdo sramuje milega maternega jezika, ali ta dar Božji še celó zaničuje.

Kakšen pa je naš slovenski jezik?

Naš slovenski jezik je lep in miloglasen. Le kdor ga ne pozna, ali pa je hudobnega srca, vtegne čvekati: „Bindisch ist schiech“ i. t. d.; ne pa človek, ki je izobražen in ima srce na pravem mestu. Naš slovenski jezik je brat tistega grškega jezika, v katerem so aposteljni in evangelisti sv. pismo pisali. V našem jeziku gladko teče Božja beseda, pa tudi pesem in vsaka poštena govorica. Ko so lavantinski korar, blagi rajni g. Franc Kosar v Lourdu slovensko pridigovali, se Francozi lepote in milobi našega jezika niso mogli zadosti načuditi. In ko sem v Rimu poslušal slovensko pridigo, zdelo se mi je, da slišim glas iz nebeških višav. Res je sicer, da človek toliko velja, kolikor jezikov zna; ali v prvi vrsti naj stoji vedno materni jezik, ker: „bliže nam je srca, kakor suknja“.

Ker je naša slovenska beseda tako lepa in milodoneča, zato so jo pa tudi naši prednamci visoko cenili in obražali. Že pred tisuč leti prestavil je sv. Ciril sv. pismo v slovenski jezik; torej tudi že tedaj se je Božja beseda v slovenskem jeziku brala, in Božja hvala v cerkvi v slovenskem jeziku prepevala.

Leta 868. prineseta slovanska aposteljna ostanke sv. Klementa v Rim. Papež Hadrijan jima grejo s svojimi kardinali nasproti in ju prav prijazno sprejmejo. Zatem ukažejo dvema škofoma, posvetiti

slovenske bogoslovce za duhovnike. Sprejmejo tudi slovenske knjige, jih posvetijo in položijo na altar sv. Petra, in peli so po teh knjigah službo Božjo pri sv. Petru. Tako so sami namestnik Kristusov naš jezik spoštovali, in tudi sedanjí papež Leo XIII. ga spoštujejo. Oni ljubijo nas Slovence, in ravno temu vidnemu poglavarju sv. cerkve se imamo zahvaliti, da se v sedanjih dnéh god sv. Cirila in Metoda bolj slovesno obhaja, kakor nekdaj. Pa čemu še več izgledov, ki nas nagibajo k ljubezni do mile matere besede? Poglejmo na vzor vse ljubezni, pogledjmo Kristusa na križu. Od njega se učimo, kako naj ljubimo in spoštujemo materni jezik. Že ga mrtvaški pot obliva. Že bo dušo izdihnil, vendar poprej še moli k svojemu očetu, moli v svojem milem maternem jeziku, moli glasno in kliče: „Eli, Eli! lama sabaktani!“

Ker je naš slovenski jezik dar Božji, lep in mil, in ker so ga spoštovali in ga še spoštujejo najvišji gospodje, in vsi izobraženi, kaj je pa tedaj naša dolžnost?

Naša dolžnost je, podpirati družbo sv. Cirila in Metoda in njene podružnice, katerih glavni namen je, vsestransko podpirati slovensko šolstvo na verski podlagi, in ustavljati se močnim navalom nemškega „Schulvereina“. Ta naj svoje črne habe razprostrira čez otroke po nemških krajih. Slovenski otroci naj se podučujejo v tistem duhu in v tistem jeziku, v katerem se podučujejo v cerkvi. Ko so se otroci že zadosti pravilno v slovenskem jeziku brati, pisati, rajtati in misliti naučili, je prav in dobro za nje, če se tudi nemškega naučijo. Zoper to ni nihče pametnih Slovencev, kakor tudi moder Nemeec ne bo zoper to, ako se njegov otrok tudi

slovenskega jezika nauči. Je tudi dobro in prav, če kdo nemški, laški ali druge jezike zna, pa vendar spoznati moramo in skušnja nas uči, da samo jezik človeka še ne dela srečnega; ampak pridne roke in pošteno srce. Poznam gospodarje, ki dobro nemško znajo, pa pri vsem tem slabo gospodarijo, zakaj? vsaj znajo nemško!

Namen naših podružnic je tudi pomagati tistim občinskim odborom in šolskim svetom, ki prosijo za slovenske šole in slovensko uradovanje. Nekteri slovenski župani in šolski načelniki imajo še vedno navado, svoje posle opravljati v ptujem nemškem jeziku, in tako pljujejo v svojo lastno skledo. Zato, slovenski možje! neustrašeno se potegnimo za pravice našega domačega jezika in ne zanašajmo se na druge! „Kdor se na ptujo moč zanaša, v situ vodo prenaša.“ Ljubimo svojo domačo besedo in delajmo, da zadobi pravice, ki jej grejo po besedi našega svetlega cesarja, po naši državni ustavi in po Božji volji! Naš jezik je talent, kterega nam je Gospod nebes in zemlje izročil, da storimo ž njim mnogo dobrega. Kdor svoj materni jezik pozabi, ali zataji, je svoj talent zakopal, in ni vreden, da ga je slovenska mati povila.

Ko sem vam ravnokar razložil, kaj je mila naša domovina, kaj beseda materna, naj svoj govor zapečatim z neko domačo prigodbo.

V Rožni dolini se pri košnji (seči) snideta soseda Miha in Jurij. „Miha“ zakliče Jurij, „daj mi tobaka“. Miha, dobra duša, mu ga podá poln mehur. „Daj, posodi mi še fajfo!“ Miha mu jo posodi. Jurij si jo nabaše. „Zdaj mi daj pa še ognja!“ Miha, že nekoliko nejevoljen, mu pravi: „Ali naj ti tudi še svoja usta posodim!“

marsiktera národna pesem po polovici nemška in po polovici slovenska, in kot vzgled navede sledečo:

„Scheritta, scheretta
schervin taku!
wer wet (wird) di melchen
wonn i heiraten thu.“

Torej prva polovica te pesmi naj bi bila slovenska! Oh, ti nemška temeljitost! Morda postavijo radodarni Smohorčani za iznajdbo te nove „špraha“ veleučnem filologu tudi kak spomenik. Zaslužil bi ga! Taki so temeljiti naši „kulturonosci“! No, malo več kulture, kakor nam je hočete priznati, pa že imamo. Naši kmetje upajo se celo nemškemu profesorju posmehovati se, če tako „modro“ zine! Da, da, mi Zilani! Če nam pride tak učenjak pod roke, polasti se nas res nekaj takega kakor „Tuck“!

Iz Ziljske doline. (Še enkrat o shodih v Melvičah in Štebnu.) V črno so zadeli naši rodoljubi s tem, da so sklicali dné 5. t. m. volilni shod v Melvičah in da so priskrbeli, da je ravno tisti dan tudi „katoliško-politično in gospodarsko društvo za Slovence na Koroškem“ v Štebnu zborovalo. Da je temu res tako, kažejo srečne volitve volilnih mož, posebno pa pričajo to naši nasprotniki, ktere ta dva shoda še vedno ne pustita k miru priti in kateri še vedno polnijo s svojim žolčem in jezo predale nam sovražnih in nasprotnih časnikov. Ja, nekteri so v tej zadevi že prav smešni postali in to posebno naši učitelji. Ti se med drugim tudi zaradi tega jezijo, ker se je upal eden iz njih srede zborovanja v Štebnu udeleževati, ktereza zaradi tega po njih vrednem časniku valjajo, zraven pa pozabijo, da bi jim moral ravno ta gospod, kar dolžnost učiteljskega stanú zadene, v izgled biti; kajti on ni odpadnik, on ni kukavica, on ni pozabil, da mora učitelj delovati v duhu ljudstva, iz ktereza je prišel; da mora učitelj vedno in povsod delovati v duhu tistega ljudstva, med katerim živi in od ktereza živi. (Tako so vas menda učili Disterweg, Pestalozzi in Komenius, kaj ne gospodje učitelji?) In dalje, ali morda ne veste, da učitelj ni samo za to tukaj, da otrokom samo tuje besede v glavo cepi; za to je škoda za čas (tako trdi vaš sedanji prorok dr. Dittes). Vedeti morate tudi, da je vaša dolžnost, da izredite v šoli otroke poleg ljubezni do Boga, tudi v ljubezni do svojega, to je pri nas do slovenskega národa in v ljubezni do presvitlega cesarja. — Če gospodje to vse veste, čemu potem takšno poniževanje in zaničevanje tovariša, ki se je po vašem mnenju „predrznil“ slovenskega shoda v Štebnu se udeležiti? Ja, ali vam ni ravno ta gospod tudi pokazal, kako se mora omikan človek v družbi obnašati; on, ki je bil cel čas zborovanja miren in ki se je tudi pri prosti zabavi prav dostojno obnašal? — Kako vse drugače je postopal vaš navidezni kolovodja pri volilnem shodu v Melvičah, ki je na čelu svojih tovarišev in somišljenikov pozabil vsa pravila dostojnosti in kakor divji napadal vse, ki niso bili njegovega mišljenja! Na stran torej gospodje s poniževanjem in zaničevanjem, na stran z obrekovanjem: spokorite se in mir bode!

Iz Ziljske doline. (Odpretje železnice.) Dolgo se je že govorilo in čakalo, da bi se enkrat odpria železna cesta skoz lepo slovensko Ziljsko dolino. Na zadnje pa je prišel zaželjeni dan, prej kakor smo mislili, namreč 11. vel. srpana. Glavne

Marsikteri Slovenec je res revna sirota, da dostikrat še za tobak nima, „denarja kakor žaba dlake“. Pri vsej svoji revščini ima pa ogenj, ogenj ljubezni, s katerim oživlja, ogreva in objema svojo milo domovino in svoj lepo doneči slovenski jezik. Slovenec ima tudi usta, v ustih pa jezik, s katerim bo nevstrašeno zahteval pravice, ktere drugi avstrijski národi že imajo. In ko ga zagrne enkrat črna prst, napisali mu bodo prijatelji na grob besede slovenskega pesnika:

„Ko v hladni gomili
Počival bom že,
Bo za te, dom mili!
Gorelo srce,
V zemlji domáči
Bom klícal povsod:
Gorje mu, ki tlači
Slovenski moj rod!“

Ob sklepu lista došlo nam je naslednje

brzobjavno poročilo.

Pri državnozborski volitvi dné 28. t. m. za volilni okraj Šmohor-Špital zmagal je po hudi borbi krščansko-socialni kandidat **Janez Peitler iz Rennwega** s 77 glasovi proti 69, ktere je dobil nemški národnjak, državnega pravdnika namestnik **Winkler** v Celovcu. Odločili so Slovenci, ki pričakujejo zdaj, da jim bode z njih pomočjo voljeni poslance tudi pravičen in v važnih vprašanjih naklonjen.

slovesnosti bile so seveda v Št. Mohorju, kjer se za zdaj železna cesta, ki je 31 kilometrov dolga, konča. Vendar se misli splošno, da se bode železnica prej ali slej zavolj vojaščine napravila tudi od Št. Mohorja gor do Koč in Mute, kamor je tudi dobre mere 30. kilometrov ali 6 ur hodá. Dolgo že pred 11. vel. srpanom delali so mnogostevilni odbori, da bi se Ziljska železnica prav slovesno otvorila. Napravile so se tudi razne ljudske veselice, kakor cirkus, menažerija, vrtljak (Ringelspiel), kavarne, pivarne, razne prodajalnice in še mnogotere druge reči. Vendar splavalo je skoraj vse to po vodi. Že na vse zgodaj je začel dež liti in z majhnim prenehom je lilo, da se je že začelo mračiti. Ukljub dežu se je vendar začela zbirati velika množica ljudi okoli novega kolodvora, ki je radovedna pričakovala slavnostni vlak in s tem otvoritev Ziljske železnice. Razun druge odločilne gospóde zbrale so se tukaj tudi Zilanke in fantje in deklice iz Leške doline v lepi svoji národni noši. Pred 11. uro je prišel lepo okinčani in z gosti prav dobro napolnjeni vlak. Mislili smo, da se bode železnica zdaj blagoslovila, kakor je to splošna navada. Bodisi da to Šmohorčanom ni bilo ljubo, ali Judu, ki je železnico zidal, ali pa čisto maloštevilnim tukajšnjim protestantom, z eno besedo, blagoslov je izostal. Po nekterih kratkih govorih, ktere pa drugo ljudstvo ni moglo slišati, odpravila se je cela množica v trg, kjer je bila popoldne v gostilni pri „Fleissu“ na prostem za odličnejše goste velika gostija. Stala je za eno osebo okoli 18 gld., vendar povabljenim tega ni bilo treba plačati. Ko je popoldne malo odnehalo deževati, so mislili začeti z raznimi ljudskimi veselici; toda skoraj prej kakor so začeli, so morali zopet odnehati, ker je dež zopet začel curkoma liti. Zategadelj so pa bile gostilne tembolj polne; razni živahni govori so tukaj pričali o slavnostnem dnevu in vmes se je razlegalo lepo nemško in celo slovensko petje. Tako je končal ta za Ziljsko dolino osodepolni, zavolj deža vendar ne prelepi dan. — Veliko boljše se je pa obnesla na slavnostni dan sledeča nedelja, 12. vel. srpana. Hitro popoldne začele so se pri lepem vremenu razne ljudske veselice, ki so trajale do poznega večera. Tudi ta dan je prišlo iz vseh krajev veliko ljudi, samo po železnici menda 700. Da bi velike stroške lažje pokrili, napravili so pri vseh k ljudskim veselici tudi posebno vstopnino 10 kr. Kupiti so se morale po dobri ceni tudi različne reči, in odličnejše goste kakor domače so tudi za to določeni redarji zavolj kakega izmišljenega vzroka gonili tja pred sodišče začasnega župana, kjer se je moral z denarjem za to pripravljene ječe rešiti. Tako so se še le v nedeljo pozno zvečer končale razne slovesnosti, ki so se napravile v proslavo otvoritve Ziljske železnice.

Iz Št. Jakoba v Rožu. (Letina. — Vojaki. Farovž v Podgorjah. — Národna zavest.) Žetev je večinoma končana razun ovsá. Tudi seno po rovtah in drugo deteljo smo večidel že posekli. Ljudje so z letino prav zadovoljni: rž dobro izdaja, pšenica je lepo rodila in tudi ječmen, oves kaže lep pridelek. Sena in detelje smo pridelali za dobro tretjino več ko druga leta. Jabelk in hrušek bo dovolj. Če nas Božja previdnost obdari še s koruzo (sirkom) in hajdo, potem smo vsaj za letos v „rožni“ dolini. — Minuli teden smo imeli vojake od sobote 28. mal. srpana do sobote 4. vel. srpana. Imeli so strelne vaje na Črešnjah pri Podgorjah. Bilo jih je vselej po en bataljon na enkrat, tako da so prišli na vrsto trije bataljoni kranjskega in en bataljon koroškega polka. Vojaki so se lepo obnašali, bili so mirni in prijazni, preprirov in izgredov ni bilo nikjer, tudi nesreča se ni pripetila nobena. Le tega ne moremo razumeti, zakaj je domači bataljon polka št. 7. tudi v nedeljo streljal. Gospodov dan se mora vendar le posvečevati. Saj bi bil tudi za uboge vojake počitek potreben, saj se dosti upehajo, prej da od Celovca do Št. Jakoba prekorajijo 29 kilometrov s težkim tornistrom na hrbtu, s torbicami okoli pasa, s strelivom in nad 3 kile teško puško obloženi, in to v hudi vročini ali med deževjem, ki jih do kože zmoči. Hrano ali jed imajo tudi pičlo in tobart so tožili, da je bila tudi slaba: juha (župa) ni bila za uživanje, ker je imela oduren okus po kotlih. Kuhali so namreč v kotlih, v kterih se vari sicer jed za živino, in taki kotli ne zgubijo tega ostudnega duha, če jih še toliko izmivaš. Kakor se sliši, se je vojakom naš kraj prav dopadel, pa tudi naše Rožane hvalijo, da so dobri in prijazni ljudje. — V Podgorjah je bila 6. t. m. komisija za zidanje farovža. Stroški so proračunjeni na 4000 gld. Pa meni se račun previsok zdi in mislim, da se bo dal zmanjšati. Cerkev bo dala 2000 gld., ostalo pa farmani in patronat. Treba je pa vestnega nadzorstva, da se ne bodo godile kake umazane reči. — Pri nas v Št. Jakobu so napisali po hišah, javnih poslopjih in prodajalnicah vsi v naši mili slovenski besedi. To je pač lepo videti, če ljudje spoštujejo svojo materno besedo. Tudi šolarji so začeli ljudi po slo-

vensko pozdravljati. To naj bo drugim krajem v izgled, ker vemo, kako žalostno je še v mnogih krajih gledé národne zavesti.

Iz Rožne doline. (Sad nevere se prikazuje.) Znano ti je, dragi „Mir“, da napenajo vse žile znani korenjaki, ki se zdijo poklicani, nemško omiko širiti po vseh pokrajinah Koroške dežele, da bi kar prej tem bolje potopili nas uboge Slovence v nemškem morju. Marsiktero grenko uro pa tem gospodom napravljajo naši vrli rodoljubi ali po liberalno „hujskači“. Da pa ti gospodje ne obupajo — škoda bi bila zares neizmerna — za to skrbijo že njih oprode, njih hlapci, ktere imajo nastavljeni po vsaki dolini, ja po vseh večih vaséh. Ti dninarji delajo na vse kriplje, da bi se čim prej tem bolje uresničile srčne želje naših znanih blagih prijateljev. Pred vsem zdi se mi, so izvolili ti gospodje našo Rožno dolino, da jo napolnijo s svojo ljubljeno omiko. Strmeče poslušajo znani učenci — na Humberškem klancu ste jih spoznali gosp. urednik — glas svojih prosvitljenih učencikov, ter se trudijo na vse mogoče načine, uničiti národnost slovensko in njene pravice, trudijo se s pomočjo zapeljive omike podkopavati pobožnost do zdaj še vernih Slovencev. In glejte, že zori tudi pri nas sad, ktereza je rodila Nemcem njih brezverska omika: puhla, smrtonosna nevera. Temna noč beži, že ogrevajo in osvetlujejo žarki nemške omike Rožno dolino. Dan na dan se množijo znaki novodobne nemske prosvete, kakor: prevare, zlodejstva, samomori itd. Ni še dolgo, kar sta se dva ustrelila in glejte, v nedeljo 29. mal. srpana izvlekli so že spet nekega samomorilca iz Drave. Bil je to tridesetleten mož iz Borovljan, kteri si je pri prav lahkem delu okoli 70 goldinarjev zaslužil na mesec. Kdaj se je prej kaj takega čulo? Ti žalostni dogodki nam pač jasno pričajo, da tam, kjer ni Boga in vere, tudi ni sreče, ni pravega miru in prave zadovoljnosti. Človek brez vere živi, dokler se mu dobro godi; če ga pa zadene le majhna nesreča, obupa in konča na pregrešen način svoje življenje. To spričujejo prejasno omenjeni samomori. Naše ljudstvo se že večinoma s studom odvráča od omike, ktera take sadove rodi, a to ljudstvo pa tudi britko obžaluje, da se samomorilci skoraj na isti način pokopujejo, kakor pa drugi, ki so po kristjansko umrli. Bolj se nasprotniki posmehujejo njegovemu verskemu prepričanju, bolj mu hočejo kratiti od Boga in cesarja dane pravice, temveč zbuja v prostem slovenskem ljudstvu čustvo in zavednost svoje vere in svoje národnosti. Hujše ko črnijo in obrekujejo naši nasprotniki naše rodoljube, tem jasnejši ločuje národ svoje dobrotnike od nesramnih lažnikov. Zato hrabri borilci in junaški jezdecí vaše nemške kulture, le tako naprej! Na vaši strani je nevera in krivica, na naši Bog in pravica. Na kteri bo zmaga?

Izpod Macenske gore. Kakor vsako leto, zbralo se je tudi letos na praznik sv. Ane ogromna množica vernega slovenskega ljudstva od blizu in od daleč na Macnu počastit kraljico nebes in zemlje. In kako tudi ne? Slovensko ljudstvo je v jedru še zdravo in verno ter s posebno ljubeznijo udano svojej nebeški materi Devici Mariji, kar nam jasno spričujejo mnogoštevilna božja pota po Slovenskem. Pot na goro je precej strma, a dobro uravnana. Srčna hvala tistim vrlim možem, ki pot tako lepo popravljajo. Po končanjej Božjej službi — služili ste se dve sv. maši in govorila ena pridiga — ogledam si cerkvico malo natančneje. Stene cerkvice so preobložene s podobami in venci, toda ko stopim bliže — napolni mi žalost srce. Tu nahajaš podobe in vence iz najdalnejših delov širne Nemčije, kaj slovenskega pa iščeš zastoj. Tužna majka! Prepričan sem, da so te podobe v ogromni večini nakupili Slovenci, in ker sem o tem popolnoma prepričan, hotel sem o tej reči, ktera je z menoj vred še mnogo pobožnih slovenskih romarjev užalostila, nekaj besedij izpregovoriti. Slovenci, če kupujete podobe za take kraje, kupujte jih pri vernih Slovencih. Geslo „svoji k svojim“, tudi tukaj velja. Če ste pa že prisiljeni podobe kje drugje kupovati, kupite jih pri poštenih Nemcih, kjer bodele gotovo dobili podobe s slovenskimi napisi. Nikdar pa ne kupujte takih podob pri Judih, kteri, kjer le morejo, vaše najsvetejše svetinje: vero in národnost skrunijo s temi podobami le umazano barantajo in le na to gledajo, da bi vas zamogli s slabim blagom prevariti in opehariti.

Iz Sel. (Gorjé kmetu!) Iz našega skritega kraja vam moram poročati o nadlogah, ki nas žugajo pregnati iz našega domovja ali pa čisto na nič spraviti, ako se nas Bog kmalu ne usmili. Kaj pa je tako hudega? Ravnokar je došel našej občini ukaz od c. kr. okrajnega šolskega sveta, da ima voliti sedem mož v krajni šolski svet za šolo v Selah! Lani je bila tukaj iz Celovca komisija zavolj šole, za ktero je morala občina obćutno plačati. Ta komisija je menda spoznala, da se mora v Selah šola napraviti in sicer blizu cerkve. Komur so Sele znane, bo brž vedel, kake zopernosti

in stiske nam bo šola prinesla. Pri nas so kmečke hiše po strmih hribih raztrešene, nekatere po več ur hodá od cerkve. Po zimí pade sneg po dva metra na debelo, da še odrasčeni po več dni iz hiše ne morejo; kam pojdejo ubogi otroci?! Najbrž nam bodo kazni nakladali in nas zapirali, če svojih otrok ne bomo spuščali v smrtno nevarnost. Otroci bodo v šolo hodili po slabih stezah, v nevarnosti bodo tudi v poletnem času, posebno po deževju, kedar hudourniki narastejo in brvi odnesejo. Toliko zastran nevarnosti. Velika škoda bo pa tudi v gospodarskem oziru. Naši kmetje živijo veščidel od živinoreje in potrebujejo otroke za pastirje. Ravnih starišev otroci dobijo službe za pastirje in jim tako vsaj stradati ni treba; če bodo morali pa v šolo hoditi, jih noben kmet ne bo v službo jemati maral, tako bodo po bajtah grozno stradali, pa še njih matere zraven otrok. Kmetje bodo pa v zadregi in se bodo hudovali, ker bodo tudi lastne otroke po nevarnih potih v šolo pošiljali morali. — Poglejmo še denarne nadloge naše občine. Občinska doklada je narastla že na 40%, kar je nanese 600 gld. in pa 54 gld. od lova, ki se je v najem dal. Za naše uboge, ki stanujejo po drugih občinah, se plača vsako leto okoli 300 gld., v bolnišnice 50 do 60 gld. Občinski urad stane okoli 300 gld. Kje so pa še druge potrebe! Dolgá je že od lani 289 gld.; letos pa pritisnejo še ogromni šolski stroški, zato nas je kar strah, kaj bo! Vrh tega nas pritiska deželni odbor, naj za svoje uboge po tujih občinah stanujoče, več podpore dajemo. Kje pa vzeti? Če imamo pa kako prošnjo do deželnega odbora, tedaj pa jezdimo polža, da je kaj. Že lani meseca svečana smo poslali prošnjo za podporo, da bi našo cesto iz Bajtiš v Sele preložili. Čestni inženir je sicer prišel na ogled, odgovora pa še danes nemamo. — Cerkveno žegnanje sv. Urha je bilo prav slovesno. Prav lepo so peli naprošeni pevci iz Šmarjete pri procesiji in v cerkvi. Hvala jim! Imamo tudi domače pevce, dober mešan zbor, z velikim trudom ustanovljen; pa teh ni bilo moč dobiti za slavnost. Ali ni to čudno?! — Kranjski Jud Born, ki na Košuti divje koze pase, se je tudi pri nas že ugnjezdil. — Na konec po samih žalostnih eno dobro novico: naš občinski urad se pripravlja na slovensko uradovanje. — Ker pri nas ni nijednega Nemca in ker bodo šolo obiskovali izključljivo le slovenski otroci, terjali bomo za svoje slovenske otroke tudi le slovensko šolo. Bolj ko nemščine smo potrebni boljše gozdne in lovske postave!

Iz Ljubljane. (Družba sv. Cirila in Metoda) je od 28. rožnika do 55. mal. srpana prejela te-le darove: Slav. uredništvo „Mirovo“ je poslalo zbirko „prvih kron“ v znesku 170 gld. 50 kr.; vsega vkup je do sedaj vrli „Mir“ nabral 1293 „prvih kron“ za našo družbo. — Novoustanovljena ženska podružnica v Krškem nas je razveselila s 100 gld., ki so deloma čisti dohodek od koncerta prirejenega pod vodstvom g. Potrebina v korist naši družbi, deloma udnina in darovi. Največ zaslug pri ustanovitvi podružnice imajo gospe M. Pfeiferjeva, J. Hočvarjeva, A. Jugovičeva, M. Kesslerjeva in gđe. A. Schmidingerjeva. — Akademika podružnica vnetih graških velikošolcev nam je poslala 100 gld. — Kakor dosedaj tri leta, tako so tudi za l. 1894. slovenski bogoslovci v Gorici poslali 100 gld. pokroviteljine. — Izgledi vlečejo! G. Josip Rode, posestnik v Kamniku, nam je poslal po g. mestnem županu J. Močniku drugo polovico pokroviteljine v znesku 100 kron. Vičanska posojilnica pod načelnstvom v. g. župnika J. Žičkarja je v našo korist za l. 1893. obrestinostno naložila 10 gld., za 1894. l. pa 15 gld. in bo toliko časa prilagala, da se nabere za pokroviteljino potrebnega svota 100 gld. — Neumorno delavna Litijska podružnica je pri obnem zboru 3. rožnika 1894. l. nabrala 79 gld., Cerkniška na Goriškem pri obnem zboru 4. rožnika t. l. pa 51 gld. 40 kr., kar nam je poslal č. g. kaplan Fr. Šmid. — Gosp. Grossmann iz Novega mesta nam je poslal 13 gl., ki jih je nabral neimenovan narodnjak iz Žužemberka o priliki „Pravnikovega“ izleta v Novo mesto pri zaostalih pravnikih pri Štemburji v Kandiji. — Preč. gosp. Fr. Ferencak, dekan in mestni župnik v Brežicah, je pristopil kot ustanovnik k tamonjšnji naši podružnici z doneskom 10 gld. — Dalje so še darovali: g. M. P. v K. V. 10 kron; sl. društvo česko-slovenskih rudniških akademikov „Prokup“ v Ljubnem na Štajerskem 3 gld. 88 kr.; g. J. A. po preč. g. dr. Lampetu 6 kron; v. g. Andrej Pavlica, stolni vikar v Gorici, 6 kron; g. Stražiški 6 kron kot Ciril-Metodijski dar in za slovensko šolo v Velikoveu. Neimenovanec 6 kron. — Zahvaljujoč se požrtvovalnim domorodcem, prosimo rodoljubno slovensko občinstvo, da bi se nas prav pogosto spominjalo, ker izdali smo letos že več za slovenske šole, kakor so nam izročili rojaki.

Vodstvo družbe sv. Cirila in Metoda

Glasovi nasprotnikov.

Volitev na gornjem Koroškem in družba sv. Mohorja.

Pri volitvi državnega poslanca na gornjem Koroškem so se liberalci že pred bitko podali, kajti še kandidata z liberalnim programom si niso upali postaviti. Pa tudi nemški narodnjaki Steinwenderjeve barve bodo najbržeje pogoreli, zmagala pa bo združena nemško-slovenska katoliška stranka. Vsled tega so tako „narodni“, kakor tudi „liberalni“ liberalci zelo poparjeni. Kdo pa je vsega tega kriv, da so prišli liberalci tako ob zaupanje pri Nemcih gornje Koroške? Čujte in strmite: nihče drugi, ko slovenska družba sv. Mohorja! Kdor tega ne ve-

ruje, naj bere veliki judovski list „Neue freie Presse“ z dné 19. t. m., št. 10772. Tam se nahaja dopis iz Celovca, ki to trditev obširno in natančno „dokazuje“. No, na te dokaze smo pa res radovedni. Le poslušajte! Dopisnik pravi, da je slovenski (??) kandidat že pri zadnji volitvi dobil eno tretjino glasov; od tistega časa pa se je družba sv. Mohorja na gornjem Koroškem (?) še bolj ukoreninila (ah, ah!), in zato je zdaj ta mandat za liberalne Nemce v nevarnosti. Ta dopis je bil najbržeje od kakega Juda na Dunaju, ali pa od kakega hudomušnega zlobneža v Celovcu skovan; kajti pošten Korošec bi vendar ne mogel take bedarije zapisati. Volilni okraj Št. Mohor-Špital šteje okoli 48.000 Nemcev in le kakih 5000 Slovencev, okraj je torej po veliki večini nemšk. Kako bi se mogla družba sv. Mohorja ukoreniniti med nemškimi kmeti? Volilni okraj šteje 148 volilnih mož, med temi je 13 slovenskih in 135 nemških; kje so dobili Slovenci eno tretjino, torej 50 glasov, za svojega kandidata? Resnica je le, da je pri zadnji volitvi dobil g. Peitler nekaj več ko eno tretjino glasov; on pa ni Slovenec, ampak konservativen Nemec. Slovenci so mu dali 9 glasov, svojega kandidata pa niso imeli. Po tej mastni „raci“ se spravi predrzno-neumni dopisnik nad Mohorjevo družbo in jo dolži sledečih grehov: 1. da ona na svitlo daje politične in take spise, s kterimi se zbuja národna zavest; 2. da prinaša spise zoper sedanjo šolsko postavo; 3. da ruje zoper državno-pravno podlago monarhije (avstrijskega cesarstva); 4. družba je kriva, da je škof Strossmayer govoril z gospodom Ivanom Hribarjem in dr. Tavčarjem; 5. družba je kriva tega, kar je poslanec Šuklje v svoji neprevidnosti Slovence očitil, namreč da škilijo proti uzodu (na Hrvaško); 6. družba je kriva, da hočejo hrvaški narodnjaki združiti vse hrvaške dežele in se željno ozirajo tudi po slovenskih; 7. družba je kriva, da se slovenski in hrvaški dijaki shajajo zdaj v Ljubljani, zdaj v Zagrebu; 8. slednjič je družba kriva, da se po mnogih slovenskih hišah nahajajo podobe (slike) škofa Strossmayerja. Ali ste zdaj čuli? Fakinski pisac je hotel družbo sv. Mohorja po črtniti in ovaditi pri oblastnih, in povod v to mu je morala dati volitev v Spitalu! Pa bolj neokretno in bedasto svoje naloge ni mogel izvršiti! Da nasprotniki resnico zavijajo in nas sumničijo ter obrekujejo pri vsaki priložnosti, tega smo že vajeni. To je pa vendar novo, da se kdo v javnost podá s tako neslanimi, smešnimi, predrzno-neumnimi in debelimi lažmi, ki se lahko z rokami otipajo. Kje more biti družba odgovorna za besede Strossmayerjeve, Šukljejeve, dr. Tavčarjeve ali Hribarjeve? Ali mar ti gospodje svoje govore in izjave družbinemu odboru v pregled in potrjenje pošiljajo? Ali mar dijaki pri odboru družbe sv. Mohorja za dovoljenje prosijo, če hočejo kak shod napraviti? Ali mar Mohorjeva družba kupčuje s slikami škofa Strossmayerja? Kdaj je družba prinašala politične spise in ktere? Kdaj je podirala sedanjo državno-pravno obliko ali podlago naše monarhije? V „razgledu po svetu“ se morajo seveda na kratko omeniti tudi politični dogodki preteklega leta. Take razglede prinašajo tudi veliki nemški lepoznavski časniki, ki se sicer s politiko ne pečajo. Če je morda v tem „razgledu“ padla ktera nevoljna beseda, recimo n. pr. o krutem madjarskem nasilstvu na Ogerskem, ali se to pravi državo podirati? Ko bi se národom na Ogerskem več pravice dalo, to bi celo monarhijo le okrepilo in utrdilo, ne pa oslabilo. Da bi bili v družbinih knjigah brali kak spis o sedanji šolski postavi, to je zlobna laž. Sicer pa bi kak spis o verski šoli nič ne škodoval, ampak bi le koristil in marsikomu oči odprl; družba pa bi s takim, vere se dotikajočim spisom nič ne prekorčila svojega delokroga. Kar je pa Dunajski židinj pred vsem zmešalo možgane in framazonski klevetnici pretreslo vse živce, to pove ob koncu norčave ovadbe: „Die Mitgliederzahl wächst von Jahr zu Jahr in einem Verhältnisse, das seines gleichen sucht“ t. j. „Število udov narašča od leta do leta v primeri, da jej ni enake“. To je edina resnica, ki jo nahajamo v toliko lažnjivem in bedastem dopisu. Pač res: Mi vstajamo in vas je strah! Zagotavljamo vas, da še tako zlobni enaki napadi družbi sv. Mohorja ne bodo zaželjene škode napravili, temveč jej koristili. Le zaletavajte se po vašem določenem načrtu vsako leto v družbo, le črnite in obrekujejte njeno blagonsno delovanje: bolj nas spodbujate in navdušujete, da ne držimo križem rok, ampak z novim pogumom in z jednako skrbjo marljivo in pazljivo vstrajamo pri delu za družbo sv. Mohorja kakor do sedaj. Bog jo blagoslovi! Naj vzraste do mogočnega drevesa — v strah in grozo nasprotnikom slovenstva!

Staro maslo

prodaja v Beljaški „D. A. Z.“ št. 64 neki nemškutar, ki se je podpisal „ein windischer Kärntner Bauer“; menda je kak posebni prijatelj poslanca Kirschnerja,

ker ga tako hvali. Članek pogreva stare čenče, se hudoje nad „Mirov“ in hvali „bauernbund“, da je tisti čisto nedolžen, da ne zasluži nobenega svarila, ker se poteguje le za blagor kmetov. Potem se laže, da slovenske posojilnice dajejo posojila le takim, kteri s slovensko stranko volijo. Morda se je tu ali tam zgodilo, da se je kakemu nasprotniku posojilo odreklo, v obče pa se ne godi; mnogi so že zoper nas glasovali, ki so prej pri naših posojilnicah pomoč našli. Privleče se na dan tudi tožba med Kirsnerjem in Holepcem na Čezavi, in „windischer Bauer“ trdi, da je slovenska stranka Holepca nahujskala, da je Kirschnerja tožil. To je pa laž; mi smo o tej pravdi še le zvedeli, ko je bila tožba že vložena. Če Holepca zastopa dr. Tavčar, to ni noben dokaz, da je pravda prišla iz političnega strankarstva; Holepec ima pač več zaupanja do slovenskih odvetnikov, mi ne moremo nič zato. To si naj dobro zapomni Kirschner in njegov „windischer Bauer“. S takim orožjem se ne vojskujemo, pač pa nasprotna stranka, o čemur bi vedel Kotmirski župan Prosekar kaj več povedati. Članek nadalje hvali Kirschnerja, da svojim sosedom rad pomaga in jim včasih tudi svetuje, kakó ozdraviti kako bolno živinče. To je lepo, če Kirschner tako dela; zavolj tega mu mi tudi ne nasprotujemo, ampak zavolj tega, ker z liberalci drži in glasuje. Liberalci delajo pa slabe postave, zato se tudi nemški kmetje branijo liberalnih poslancev. Tudi „bauernbundu“ bi mi ne nasprotovali, ko bi on res za kmete prav skrbel; tako pa se je izrekel za osemletno šolo, kar našim planinskim kmetom ni po volji. Tudi se „bauernbund“ poganja za izvolitev liberalnih poslancev, kakoršen je Kirschner, ki liberalcem vse potrди. Ko bi liberalci sklenili desetletno in turško šolo, Kirschner jim bo tudi to potrдіl. Sicer pa berite še sledeči odstavek, da bote videli, kako so tudi nemški kmetje liberalcev že siti:

Šolske kazni.

V liberalni list „Freie Stimmen“ št. 97. piše neki liberalec iz gorenje (nemške) Koroške, da so dosedanji (liberalni) poslanci pri ljudstvu vse zapasanje zgubili, ker so preveč Jude podpirali, za kmetске potrebe pa se premalo brigali. Nadalje pravi dopis, da so kmetje v Belanski dolini (Möllthal) vsi razdraženi, ker jih prepogosto kaznujejo zavolj šolskih zamud. Liberalni dopisnik sklepa z besedami: „Če se hoče nemško napredna (liberalna) stranka na vrhu obdržati, treba je prenehati s kaznimi zavolj šolskih zamud, in otroci se morajo (po leti) bolj pogosto oproščevati od šolskega obiskovanja; Judom je treba pametno in odločno nasproti stopiti, za kmetске potrebe pa je treba več in odkritosrčno skrbeti, in treba je z ljudstvom v vedni dotiki ostati. Ako se to ne zgodi, potem nič več ne opravimo, in nam družega ne ostane, kakor mirno gledati, da se stvari razvijejo, kakor se rade“.

Kedar smo mi kaj tožili čez šole, šolsko postavo in šolske kazni, zmirjali so nas „hujskače“, „nemirneže“, „pritepence“ (červano smo tudi mi Korošci); zdaj pa nemški kmetje ravno tako tožijo in se hudojejo ter jezijo nad šolo in šolskimi kaznimi. Morda se bodo enkrat tudi tistim Slovence oči odprle, ki imajo poštarja Wieserja, poslanca Kirschnerja, poslanca Oraša in take modrijane za svoje preroke.

Politični pregled.

Ko so sv. Oče papež pohvalili našega učnega ministra Madejskega zaradi njegove besede, da naj cerkev in država vzajemno in složno postopate na šolskem polju, so liberalni listi brž njih besedo zavili in rekli, da so sv. Oče potrдіli in odobrili našo šolsko postavo. Uredništvo „Vaterlanda“ se je v tej zadevi obrnilo naravnost v Rim do mero-dajne strani. Od tam je prišel odgovor, da sv. Oče nikakor ne odobrávajo naše šolske postave, nasprotno, da jo slej ko prej spoznajo za škodljivo in poprave potrebno. To naj si liberalci zapomnijo, zlasti tudi nadučitelj Socher, ki je v Melvičah trdil, da so sv. Oče z našo šolsko postavo zadovoljni. — V Velikem Varadinu na Ogerskem se bo ustanovila katoliška tiskarna in katolišk list. Oboje podpirajo kardinal Schlauch. — Na poljsko razstavo v Levovu je prišlo tudi nekaj madjarskih velikašev in ministrov, ki so bili z veliko častjo sprejeti. Vršilo se je neko po-bratenje med Poljaki in Madjari. Nasprotno pa se jezijo nekteri poljski listi, posebno „Pregled“ (Przegłond), ktereга podpirajo Dunajski Judi, da na razstavo ni slovenskih bratov Čehov, Slovencev, Hrvatov itd. Kar Slovence zadene, moramo odgovoriti, da med Slovenci ni veliko bogatinov, v Levov je pa precej daleč; kaj posebnega pa se na Levovski razstavi menda tudi ne bo videlo. Vendar bi bili Slovenci gotovo obiskali to razstavo, ako bi bili Poljaki bolji Slovani, nego se pa v resnici ka-

žejo. Izmed bogatejših Čehov pa je razstavo obiskalo precejšno število, seveda le posamično; za skupen izlet v Levov pa politični položaj zdaj ni ugoden, ker so Poljaki v koalicijski, kateri Čehi nasprotujejo. Upamo pa, da se slovanski bratje zopet najdejo ob času skupne stiske. — Dolenje-avstrijski deželni zbor hoče ustanoviti več posojilnic za male obrtnike.

Sv. Oče so pisali okrožnico na braziljske škofe, v kateri jih opominjajo, naj skrbijo za naraščaj dobrih duhovnikov, za dobre časnike in srečne volitve. — V Berlinu so zaprli 40 anarhistov. — Katoliški shod bo v Turinu na Laškem od 2. do 6. kimovca. — Bolgarski Koburžan je pomilostil politične in nekaj drugih jetnikov. — Angleska gosposka zbornica je zavrгла nekatere olajšave za irske zakupnike. Nevolja zoper lorda vsled tega narašča. — Ustaja je buknila v južni Maroki (Afrika). — V Belgiji se pripravljajo na nove volitve. — V severni Koreji se pričakuje velika bitka med Japonci in Kitajci. Na vsaki strani je po 50.000 vojakov.

Gospodarske stvari.

Kako odpraviti gosence z zelja. Blizu zelnika naj se v zemljo izkoplje jama, v katero naj se vrže nekoliko žvepla, ki naj se zažge. Vrh tega naj se nameče nekoliko starih cunj; a paziti se mora, da žvepleni hlap prav dobro prešine cunje skozi in skozi. Potem se cunje vzamejo iz jame in se pomečejo med vrste zeljnih rastlin, in ne bode prešlo mnogo časa, pa bodo pocepale vse gosence. „Kmet.“

Živinski sejmi meseca kimovca.

Dne 1. kimovca v Wolfsbergu; 3. v Pliberku; 10. pri Jezeru, v Št. Jakobu v Rožu in na Mostiču; 17. v Štebnu na Zili; 19. v Beljaku; 21. v Dravogradu; 24. v Velikovecu, v Šmihelu pri Pliberku in v Grabštanju; 29. kimovca v Rožeci, v Št. Pavlu in v Svinecu.

Orodja za pridelovanje tolkovca (mošta).

Mnogo je krajev, ki so že po naravi zelo sposobni za sadjerejstvo. Po Štajerskem, Koroškem in Kranjskem je časih toliko sadja, da bi ljudje lahko mnogo iztržili zanj, če bi prav ravnali z njim.

Sadje si je osvojilo svetovni trg ter se ga dandanes le v naših deželah prodaja za milijone. Takih dohodkov ne donaja iz lepa kak drug pridelek.

Pomembno pa ni le dobro namizno sadje, marveč tudi slabše, kakeršno porabljamo za tolkovec (sadjevec, mošt), in za to pri nas skrbé še vse premalo. Saj bi se vendar našim sadjarjem moralo čudno zdeti, da Nemci vsako leto tisoče vagonov sadja za tolkovec dobivajo iz Avstrije. Francozi iztisnejo iz jabolk in hrušek po 30 do 35 milijonov hektolitrov tolkovca na leto. Pa tudi po naših planinskih krajih, posebno po Gorenji Avstriji, začeli so spoznavati važnost in korist sadjarstva; nekateri posestniki napravijo po 500 hl. tolkovca na leto. Zakaj bi se torej obotavljali mi pomnožiti dohodke svojih gospodarstev.

Nikar naj mi kdo ne ugovarja, da tu ali tam sadno drevje ne uspeva; to ni resnično; če se izbere pravo drevje in se pravilno oskrbuje, uspeva sadje povsod, izvzemši morda visoke planinske kraje.

Kadar je sadje zrelo, treba je brez obotavljanja iz njega iztisniti tolkovec.

Mnogo priprav, ktere rabijo pri nas v ta namen, je še zelo priprostih. Ker pa sadjarstvo vedno napreduje ter čim dalje več njegovih izdelkov prihaja na trg, je tudi potreba čim dalje večja, stare naprave vreči med staro šaro ter napraviti si novih, kakeršnih zahteva umno gospodarstvo.

Naši posestniki niso neprijatelji novim iznajdbam, če se prepričajo o njihovi koristi; dokaz nam je resnica, da imajo že po vseh krajih različne kmetijske stroje in orodja. Če pa sadnih mlinov in stiskalnic ni še mnogo med ljudstvom, temu niso toliko krivi posestniki, kolikor tvorničarji.

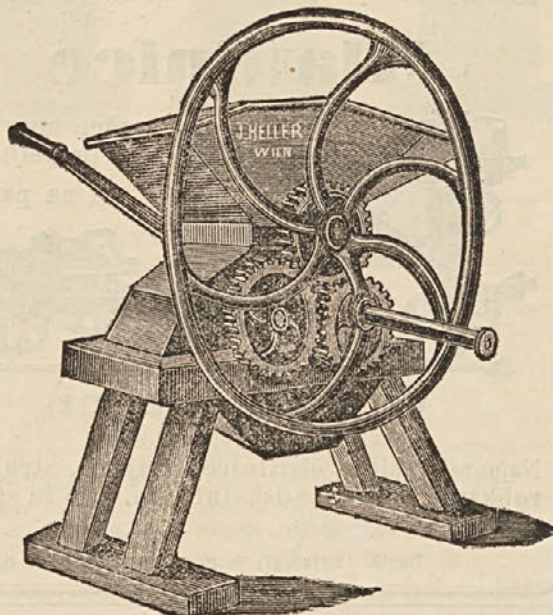
Ni nam treba zelo sestavljenih in dragih strojev, s kterimi je treba zelo pazno delati, saj nimamo zlahtnega grozdja; za naše sadje nam popolnoma zadostuje čisto priprosto mlin in pa močna stiskalnica, s kterima se lahko dela in sta trpežna ter ne predraga.

Če pregledujemo različne ponudbe in pohvalna priporočila takih priprav, vidimo, da tudi v tem oziru zelo ustreza praktičnim potrebam pri nas že zelo znana trdka „Ig. Heller na Dunaji“, kteri stroji so se že večkrat popisovali tudi v „Kmetovalcu“. Ta trdka ima razne sadne mline in stiskalnice, nekatere popolnoma nove, kakeršnih nima nobena druga trdka. Teh priprav bomo nekoliko popisali ter jih pojasnili tudi s podobami.

Podoba 48. nam kaže že znan sadni mlin. Od drugih mlinov te vrste se razlikuje le v tem, da ima valjarje iz trde žule (granit), ki zelo dolgo časa trpi, ne pa iz drobljivega peščenka. Ker ima

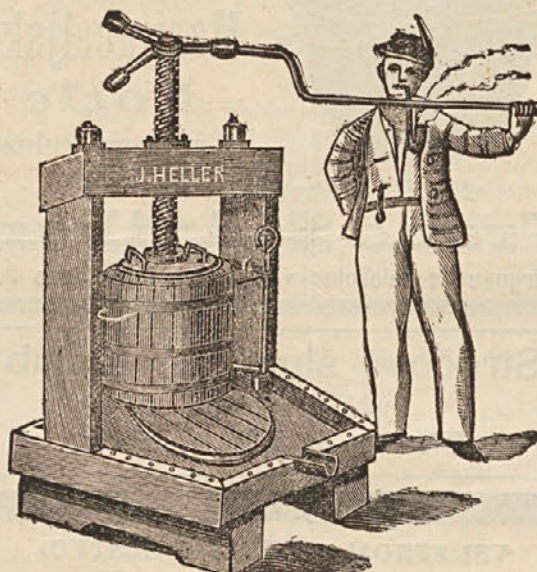
mlin velik zamašnjak (veliko kolo), se prav lahko dela z njim. Sadje se naspe v mlin kjer ga razrežejo železni noži, potem pa pada na kamenita valjarja, ktera ga zmeljeta. Izmed valjarjev pada zmleta gmota v podstavljeno posodo.

Cena temu mlinu je v ceniku nastavljena z 80 gld.; toda znano nam je, da trdka „Ig. Heller“ daje stroje članom kmetijskih družeb ceneje.

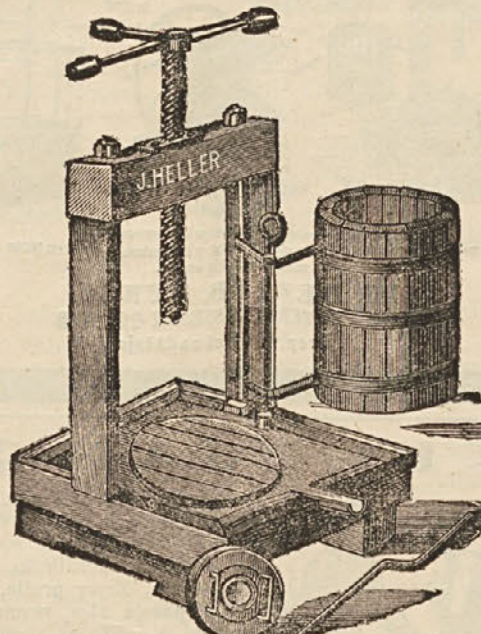
Podoba 48

Zmleto sadje se dene v stiskalnico. Podoba 49. nam kaže dobro in ceno stiskalnico, ki se ne sme primerjati z malimi stiskalnicami, kakeršne se vidijo tu in tam, ki pa za stiskanje jabolk in hrušek niso nič vredne, ker so preslabe. Te stiskalnice so močne in trpežne, iz hrastovega lesa ter imajo 6 cm. močno jekleno vijakovo vreteno s tristrano rogovilo na vrhu. Najprej se vijakovo vreteno privija za to rogovilo z rokama, pozneje pa železnim vzvodom, kakor kaže podoba 49. Plašč (obod) visi na strani na

Podoba 49.

tečajih ter se lahko odrine, kedar se sadje iztisne, kakor to kaže podoba 50. Pri tej priliki spodaj izpadajo iztisnjene tropine. Obod je 47 cm. visok in 43 cm. širok (v premeru). S to stiskalnico se dela vse priprosto, lahko in hitro, in tolkovec se ne dotakne železja, kar je zelo važno, kajti mošt,

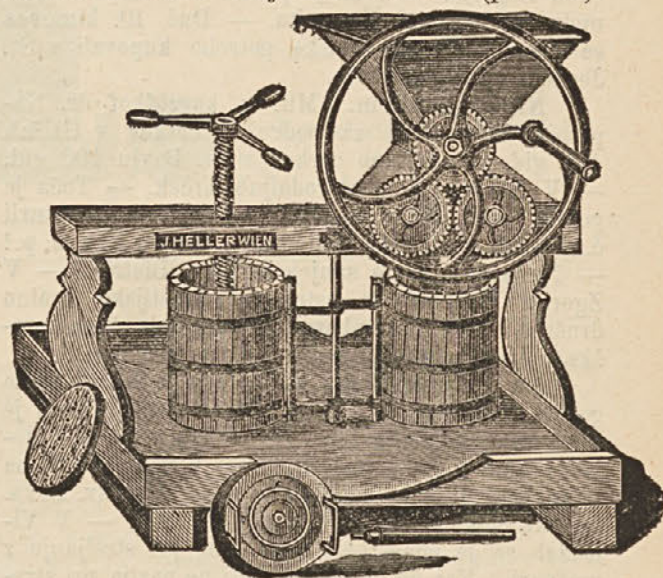

Podoba 50.

ki pride v dotiko z železom, počrni. Dosedanje stiskalnice so imele navadno železno dno, vijakovo vreteno pa jim je molo iz srede dna kvišku. Vsled tega skoraj ni bilo mogoče ubraniti, da bi iztisnjeni sok ne bil raztopil kaj železa, če prav je bilo dno kolikor moči pobarvano. V ceniku ima ta stiskalnica

ceno 70 gld., toda družbeni udje jo dobe ceneje, kakor smo že prej omenili.

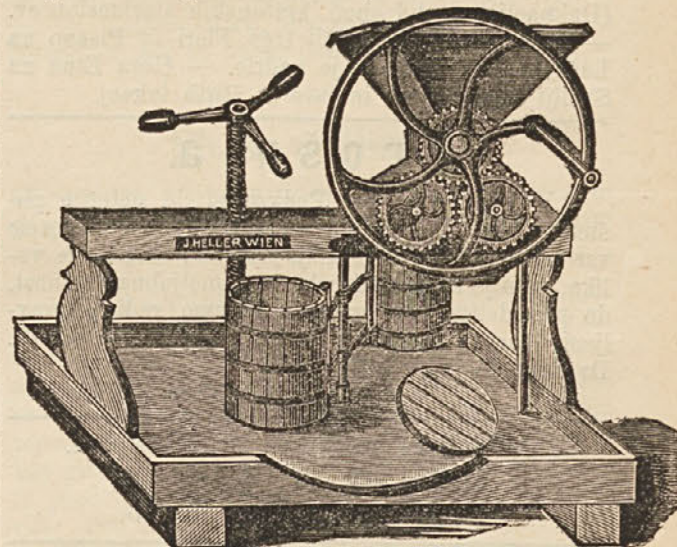
Popisana stiskalnica pa se dobiva tudi z dvojnim stalom, z enim vijakovim vretenom in dvema vrtljivima obodoma (plaščema) ter z dvema vretenoma in dvema vrtljivima obodoma (pod. 51).

Podoba 51.

Pri upeljavi novih mlinov in stiskalnic so poskušali oboje združiti v eno pripravo. Toda, ker imajo take stiskalnice, kakor smo že omenili, mnoge nedostatke, ne kupujejo jih ljudje. Hellerjeva z mlinom združena stiskalnica, ktero kaže podoba 51., je pa res taka, kakeršno potrebujemo.

Mlin in stiskalnica sta na enem, močnem staliz hrastovega lesa, in sicer se plašča vrtita okrog železnega droga tako, da je tedaj, kadar se v enem stiska, drugi pod mlinom, da vanj pada zmečkano sadje. Kadar je v enem plašču sadje iztisnjeno, drugi pa z njim napolnjen, zasučeta se, da se menjata, in pri tej priliki izpadajo iztisnjene tropine v podstavljeno posodo (pod. 52). Na ta način se sadje lahko neprenehoma melje in stiska.

Podoba 52.

Mi prav toplo priporočamo Hellerjeve stroje. Kdor bi se rad natančneje poučil o njih, piše naj g. Ig. Hellerju na Dunaji (Praterstrasse št. 49) in poslal mu bo 192 strani obsegajoč cenik, ob enem pa bo mu tudi oznanil, koliko mu pri cenah popusti. Ob enem naj tudi omenimo, da je Hellerjeva edina trdka Dunajska, ki svojim naročnikom dopisuje tudi v slovenskem jeziku. „Kmet“

Novičar.

Na Koroškem. Javni shod našega katol.-političnega društva v Mižici je bil sijajen. Došlo je do 500 ljudi. več prihodnjič. — Med našimi liberalci je veliko tugovanje, ker vidijo, da jih ljudstvo zapušča. Nemško katoliško društvo prav pridno deluje. Letos je napravilo že kakih 30 zborovanj. Tudi pri volitvah za deželni zbor se bo izvršila marsiktera sprememba. Najprej pride na vrsto deželnozborna volitev v Ziljski dolini namesto rajnega Nischelwitzerja. — V Fovji vesi pri Podkrnosu je pogorelo šest hiš. — V Št. Rupertu pri Celovcu je pogorel Salatrén, v Celovcu pa Borerjeva tovarna za stroje. Misli se, da nekdo požiga. — Toča je pobila v Velinji vesi, na Mačah in deloma na Radišah. Še huje je klestila v Podjurski dolini, v občinah Škočjan, Rikarja ves, Dobrla ves, Žitaraves in Globasnica; hajda je vsa pokončana, tudi oves, kar ga je bilo še na polju.

Na Kranjskem. Veselica slovenskih in hrvatskih dijakov je bila pri Ferlincu v Ljubljani. Govorili so tako na glas, da se je slišalo celo na Dunaj, in pri uredništvu lista „Neue freie Presse“ so se okna tresla. (Glej „glasove nasprotnikov.“) — V Tržiču so pri občinskih volitvah zmagali Slovenci. — Katol.-politično društvo za Dolenjsko napravi javen shod pri Treh Farah blizu Metlike dne

2. kimoveca. — Zlato mašo sta v Ljubljani darovala kanonika Urbas in dr. Čebašek. — Toča je pobila v Škocijanski dolini. — Na Pristavi pri Tržiču je bil shod Ljubljanskega katoliškega društva. Prišlo je do 2000 poslušalcev. — Toča je klestila okoli Zagorja. — Toča je pobila v občinah Dragomelj in Selo pri Kamniku. — Dne 10. kimoveca se bodo konji za vojaške potrebe kupovali v Št. Jerneju na Dolenjskem.

Na Štajerskem. Mil. g. knezoškof dr. Napotnik so podarili za podružno cerkev v Grižah 100 gld. in za farno cerkev v Št. Pavlu 100 gld. — V Kozjem je umrl rodoljub Trček. — Toča je pobila okoli Male Nedelje. — V Ptuj so umrli č. g. prošt Modrinjak, podpornik „Mira“. N. v m. p. — Novo posojilnico snujejo v Slov. Bistrici. — V Zgornji Radgoni so ustanovili kmetijsko bralno društvo. — V Marenbergu je zdaj šola čisto nemška. Menda koroški polž na Štajersko leze.

Na Primorskem. Za notarja v Sežano pride g. dr. Ballaben. — Pri sv. Ivanu poleg Trsta je bila umorjena neka žena. — V Trstu je neki delavec umoril svojo priležnico. — V Šempasu so na stranskem altarju blagoslovili novo sliko sv. Roka. — Pri Solkanu se je ubil občinski sel. — V Vipolzah se je ponesrečil neki fant pri streljanju z možnarji. Kaj da mladenči bolj ne pazijo pri streljanju! — V Gorici je umrl mladi duhovnik gosp. dr. Jurič. — Novo mašo so imeli v Črničah. — Pogorel je Durče v Temnici na Krasu. Ravno tam bolehajo ljudje za kolerino.

Po drugih deželah. Po vsem cesarstvu se je slovesno obhajal rojstni dan svetlega cesarja. — V Visovici na Moravskem je pogorelo 32 hiš, v Freibergu pa 16. — V Berlinu so hoteli nekoga zapreti, pa je začel med ljudi streljati, ter je ranil dva redarja in več drugih ljudi. — Zlato rudo so našli na Češkem. — Za kolero mrjejo v Galiciji in Bukovini. — Velik požar je razsajal več dni v skladiščih na Reki. Škode je na milijone. — Pri Madridu na Španjskem je bil strašen vihar, porušil je več hiš. — Potres je bil na Siciliji, mnogo hiš se je podrlo; več ljudi je ubitih. — V Spljetu (Dalmacija) je bil shod krščanskih starinoslovcev. — Hud potres je porušil trga Fleri in Pisano na Laškem, 700 hiš se je podrlo. — Gora Etna na Siciliji bljuje ogenj in lavo iz štirih lukenj.

Prošnja.

V Fovji vasi pri Podkrnosu je peterim poštenim, pa ubogim slovenskim kmetom pogorelo vse pohištvo in ves letošnji pridelek. Stiska je velika, zato je naša krščanska in domoljubna dolžnost, da prizadetim pomagamo. Mi smo radi pripravljeni, darove prejemati in na pravo mesto oddati. Dvakrat dá, kdor hitro dá.

Uredništvo „Mira“.

Loterijske srečke od 25. vel. srpana.

Gradec 23 73 5 47 63

Dunaj 90 34 21 76 53

Tržne cene v Celovcu.

Ime blaga	na birne		na hektolitru	
	gld.	kr.	gld.	kr.
pšenica	4	—	5	—
rž	3	—	3	80
ječmen	3	—	3	70
oves	2	—	2	50
hejda	3	70	4	60
turšica (sirk)	3	70	4	65
pšeno	6	10	7	40
fižol	6	20	7	75
repica (krompir)	—	80	1	20
deteljno seme	—	—	—	—
grah	4	—	5	—

Sladko seno je po 1 gld. 60 kr. do 2 gld. — kr. kisto 1 gld. — kr. do 1 gold. 60 kr., slama po 1 gold. 30 kr. meterski cent (100 kil). Frišen speh je po 64 do 72 kr. kila, maslo in puter po 90 do 100 kr. — Pitane vole plačujejo mesarji po 35 do 38 gld. stari cent.

V vsaki fari in občini

se nastavi en pameten, spoštovan in premožen človek

kot zaupni mož

in bo imel kot tak precejšen postranski zaslužek. Pismene ponudbe je poslati z naslovom: „201.191 Graz, post. rest.“

Tiskarna družbe sv. Mohorja

se uljudno priporoča za natiskovanje vizitnic, pismenih zavrtkov itd. po najnižjih cenah.

Današnja številka obsega šest strani.

PH. MAYFARTH in dr.

C. kr. izključlj. privilegirana

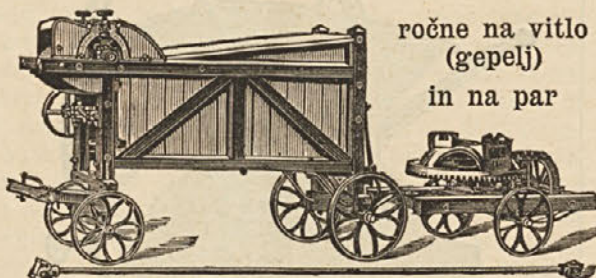
tovarna za kmetijske stroje, livarna železa in fužina na par

na DUNAJU, II. Taborstrasse št. 76.

Ustanovljena 1872. Odlikovana s 370 zlatimi, srebrnimi in bronastimi svetinjami na vseh večih razstavah. 600 delavcev.

Izdelujejo se trdno in dobro:

Mlatilnice

ročne na vitlo
(gepelj)
in na par

Vitala (gepeljni)

za 1 do 6 glav uprežne živine.

Najnovejša žitne čistilnice, trijerji, stroji za robkanje koruze, stiskalnice za seno in slamo na ročno gonbo, stoječe in na uprego.

Ceniki (katalogi) in priznalna pisma se dobijo zastoj. — Zastopniki in prekupci se iščejo.

Plugi na 1, 2, 3 in 4 lemeže.

Brane in valjarji

za njive in travnike.

Slamoreznice, mlinci na šrot (za trojano moko), reporeznice, stiskalnice za zeleno krmo patentirane, premakljive kotlaste peči za parenje krme, pralni stroji,

stiskalnice za vino, mošt

in druge reči,

mlini za sadje in grozdje,

sušilnice

za sadje, zelenjad in za obrtne potrebe.

Trtne in rastlinske brizgalnice „sifonije“, ki se same gonijo.

Službo

za občinskega tajnika ali pa grajskega oskrbnika išče neki 33letni, oženjeni mož z otroci, ki se nahaja ta čas v zelo žalostnih razmerah. Obe vrsti imenovanih služeb je že opravljal v splošno zadovoljnost. Blagovoljne ponudbe sprejema: Janez Žnidar v Zgornjem Tuhinju pri Kamniku (Stein in Krain).

Sloveče
Marijacejske
kotle

z vlitega železa

prodaja po najnižjih cenah

Franc Sadnikar,

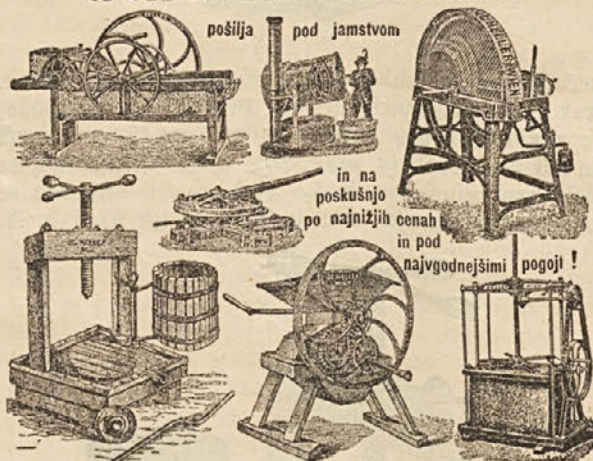
trgovca z železnino v Celovcu, Burggasse 7.

Stročovo šupo (Waldstüb)

kupuje po najboljši ceni

Paar v Pliberku.

VSI STROJI ZA POLJEDELSTVO!

Lito železo, surovo ali prirejeno, za vsakovrstne stroje, bogato ilustrovani 192 strani obsežni ceniki v slovenskem in nemškem jeziku na zahtevanje takoj zastoj.

IG. HELLER, DUNAJ

2. PRATERSTRASSE 24. 49.

Preprodajalci se iščejo.

KONJAK.

plača se na pošti voznina. Dobi se samo pri **Benediktu Hertl**-nu, graščaku na **Goliču** pri Konjicah na Štajerskem.

Ta iz krepkega, na lastnih goricah raščenega vina izvlečena Francovka je skušen pomoček za oživiljenje dušnih in telesnih močij. Zoper protin, trganje, otrpnenje udov, revmatizem pomaga čudovito in uteši bolečine. Ena steklenica velja 1 gld. 20 kr. Stari konjak je za stare ljudi in take, ki so bolni v želodcu, prava dobrota. Cena 1 gld. 50 kr. Kdor naroči 4 steklenice, se mu dá skrinjica zastoj in

Steklenice za pivo (ol)

s patentiranim zaklepom se prodajajo literske po 11 kr., poluliterske po 9 kr., kdor jih vzame vsaj 50 komadov.

Jurij Treffer,

steklar na velikem trgu v Celovcu.

Pijančljivost

se lahko ozdravi z antibiotinom, kakor mnoge skušnje pričajo. — Mnogo zahvalnih pism lahko vsakemu pokažemo in zastoj pošljemo v pregled. — Zdravilo nema duha, torej se pijancu lahko daje tudi brez njegove vednosti. — Ena doza stane 2 gld. 20 kr.; dvojna za bolj zastarane bolezni 4 gld. 40 kr. Poštino plačamo tukaj, ako se denar naprej na nas pošlje. Prodaja: **Adler-Apotheke**, Lugos, Banat Nr. 721.

Služba organista in cerkovnika v Borovljah

se koj oddá. Dohodki so dobri. Žganjar se ne sprejme. Prošnjiki naj pošljejo svoje prošnje župnijskemu uradu v Borovljah.

Kneippova sladna kava,

ki jo izdelujejo **bratje Oelz v Bregencu**, ter se prodaja v rudečih štirivoglatih zavojih s podobo župnika Kneippa, je po spričevanju g. dr. Euglinga, vodje kmetijsko-kemične poskušalnice v Feldkirchu, jestvina, ki ima duh in okus po pravi bobovi kavi ter je sladu enako prebavljiva in tečna. — Ta Kneippova sladna kava se rabi z velikim pridom kot primes k pravi kavi. — Dobi se v vseh boljših prodajalnicah za tržaško blago.

Hnevotinski kvargeljni.

F. A. Knill v Hnevotinu pri Olomucu na Moravskem prodaja: **Hnevotinske kvargeljne**

kopo (60 komadov) št. IV. za 58 kr.

V. za 72 "

V. večje " 78 "

s poštino povzetjem od železniške postaje Olomuc (Olomütz). — Blizo 5 kil težka skrinjica s kvargeljni se pošlje franko na vsako pošto postajo v Avstro-Ogerski, ako se naprej plača znesek 1 gld. 90 kr.

Luka Zufer,

mizarski mojster v Celovcu

priporoča svojo

bogato zalogo vsakovrstne hišne oprave po najnižji ceni.

Delavnica in prodajalnica je na Vetrinjskem obmestji št. 55.